GATUBARN I NEPAL

Mötet med en buddistisk lama som förändrade tillvaron

Första mötet med Pema Dorjee

Hösten 2008 blev jag inbjuden till ett möte med en tibetansk lama, en buddhistmunk, som hette Pema Dorjee. Mötet skedde hemma hos Candra och Mikael Karlholm från Spiritual Events på Färingsö i Mälaren. Jag har alltid varit intresserad av buddhism särskilt för det fredliga och empatiska uttrycket, så jag tackade ja till inbjudan och for iväg från Gävle för att vara med. Mötet var både omvälvande och gripande. Pema Dorjee berättade om munkar och nunnor i Arunachal Pradesh i nordöstra Indien som bar ut barn från avlägsna byar, barn som behövde sjukvård. Pema berättade vidare att man bar barnen ända ned till vägen där barnen skickades med bussar till Guwahati i Assam där det fanns järnväg. Sedan fick de åka i dagar med tåg till Delhi för att få operationer som inte kunde ordnas på närmare håll. Det var också svåra operationer för att räta ut ryggar krökta av ”Potts Spine” ett smärtsamt tillstånd som orsakas av degenererade ryggkotor på grund av obehandlad TBC.

Förtvivlan och hopp

Jag var fascinerad när Pema fortsatte berättelsen om en skola som vänner drev längst upp i nordvästra hörnet av Nepal. Jag hörde för första gången talas om byn Malagiri där andra vänner startat ett skolbygge. Med tårar i ögonen tog jag del av förfärande berättelser om hur barn säljs som slavar, utnyttjas eller tynar bort i sjukdomar, hur funktionsnedsättningar som är enkla att reparera eller kompensera hos oss, omöjliggör ett rimligt liv när basbehoven inte uppfylls. Buddhistmunken, Pema Dorjee hade stora nätverk av vänner i väst, vänner som hjälpte till med olika projekt, vänner som finansierade byggen av skolor, sjukvård och annat som behövdes. Efter Pemas berättelse och en gemensam meditation bjöd Candra och Mikael på thé och bröd. Djupt rörd av det jag nyss fått höra tog jag plats vid bordet och hamnade mitt emot Pema som hade massor av humor, han skrattade mycket och visade en stor nyfikenhet på tillvaron.

Pemas liv

Pema trodde att han var född i slutet av 40-talet, han var i alla fall runt 10 – 11 år när han flydde över bergen från Tibet till Nepal 1959 efter att kineserna brutalt slog ner tibetanernas uppror och kamp för självständighet. Det var samma år som Dalai lama flydde till Indien och efter att Pemas familj vistats något år som flyktingar i Nepal kom de sedan till Indien som gav

asyl åt många tibetaner. Pema blev sedan munk, han var klipsk och fick möjlighet att studera, fick titeln Geshe vilket är ungefär som att ha en doktorstitel.

Hur kunde jag hjälpa?

Jag lyssnade till alla de projekt Pema initierat och när jag frågade på vilket sätt jag kunde hjälpa till svarade han att det var bra om jag kunde hjälpa Carin. Inne i munkkåpans veck fiskade han fram en mobiltelefon och gav mig telefonnumret till Carin i Karlstad, grundaren av Trinity Karlstad som tillsammans med en grupp vänner i Värmland och på Brighton University i England hade startat skolbygget i byn Malagiri.

Alla bör få gå i skola

Tillsammans med vännen Ingemo ordnade jag ibland donationsklasser i yoga och i Pilates ochvi skickade pengarna till Trinity Karlstad. Vi berättade för andra vänner om det viktiga skolbygget som pågick i byn Malagiri där det bara var de stora pojkarna som kunde ta sig till skolan. De små barnen orkade inte gå så långt som till byn där det fanns en skola och de stora flickorna behövdes hemma för att passa småbarnen medan föräldrarna arbetade på de terrasserade odlingarna i branterna. Jag lärde känna flera av dem i Värmland och i Brighton som arbetade för att förverkliga Carins och Pemas ide om att möjliggöra skolgång för alla barn i byn. Några fadderbarn fick det bli på köpet också. Barn som nu kunde gå i skolan istället för att riskera att tvingas arbeta eller tigga på gatorna.

Överraskningen

Sommaren 2010 gick jag pilgrimsleden till Santiago de Compostela i Spanien och på de fyra veckorna blev e-posten bara läst sporadiskt. En dag, när jag nått Burgos i kanten av den stora slätten ”Mesetan” satt jag på ett Internetcafé och gick igenom massor av mail. Först trodde jag att det var något skumt. Tiggarbrev kanske eller någon som ville skämta med mig. Jag hade fått en inbjudan till audiens hos Dalai lama. Det var ju helt overkligt och sedan läste jag mer och förstod att det var Pema Dorjee, buddhistmunken som initierat så många projekt som tagit med mig på inbjudningslistan över hans utländska vänner som hjälpte till med olika projekt.

Kunde vi göra något för gatubarnen?

I början av oktober 2010 bjöd vi in Pema Dorjee till Gävle och tillsammans med alla vänner som kunde komma lyssnade vi på Pema som talade om medkänslan som en central del av buddhismen.

Han berättade också om de olika projekten som pågick och att hans största bekymmer just nu var alla gatubarnen i Kathmandu. Kunde vi göra något för dem? Klart vi kan, sa jag. Ingemo och Margareta kommer att hjälpa mig. Bästa väninnorna som stöttar i alla projekt.

Norra Indien och mötet med his holiness

I slutet av oktober 2010 åkte jag tillsammans med flera andra svenskar till Dharamsala i norra Indien och träffade där många andra av Pemas vänner från hela Europa och USA. Vi fick träffa barn och ungdomar som fått hjälp och andra som behövde hjälp, vi byggde ihop våra nätverk och vi fick verkligen träffa och lyssna på Dalai lamas kloka ord. Ett möte jag aldrig kommer att glömma.

Planering och start

Jag fick också träffa Karma som Pema avtalat om att Karma skulle hjälpa till att starta en verksamhet för de hemlösa barnen på Kathmandus gator. Vi beslöt att starta en öppen verksamhet dit barn kunde komma för att få mat, duscha, få rena kläder och kanske enklare sjukvård, Så småningom skulle detta förvandlas till ett permanent boende men det bedömde vi låg långt fram i tiden eftersom det skulle kosta så mycket pengar. (Karma är idag ordförande i den Nepalesiska styrelsen).

Föreningen, den svenska styrelsen och första målsättningen bildas

Jag åkte hem och bildade Föreningen för gatubarn i Nepal i mitten av november 2010. Den första styrelsen bestod av de arbetskamrater som fanns närmast till hands och hade engagemang för sociala frågor och fattigdomsfrågor, chefen enrollerades som revisor och så registrerade vi in föreningen hos skattemyndigheten och fick ett organisationsnummer, gick till banken och öppnade ett bankkonto och bankgiro. Nu kunde tiggandet börja. Den alldeles nybildade styrelsen beslöt att när vi hade 80 000:- svenska kronor var det dags att starta verksamheten i Kathmandu. Tillsammans med Ingemo och Margareta bestämde jag att det skulle vi ha klart i mars 2011 så vi köpte flygbiljetter och började tigga ihop pengar. Om vi lyckades? Jodå när vi var på väg i mars kollade vi kontot på flygplatsen och lyckades passera 80 000:- på avresedagen. Dagen innan hade det ännu saknats någon tusenlapp men den betalade min dåvarande chef på Arbetsförmedlingen i Gävle in.

Första mötet med misären i Nepal

I Kathmandu, stökigt, fattigt, folk satt och eldade sopor i gathörnen för att hålla nattkylan borta, barn

höga som hus sniffade lim för att hålla hungern stången och Pema och Karma tog oss med ut på gatorna där eländet slog emot oss som en knock-out. Vi tog med barn på enkla restauranger på bakgator vi inte trodde fanns. Ordnade mat och kläder till barn och slogs av att det bara var pojkar överallt. Vart tog flickorna vägen?

Nepalesisk Styrelse – kvinnor ska delta!

Vi hade långa möten med Pema Dorjee och andra personer som var viktiga för vår start. Vi anställde Julius som fick i uppdrag att hitta ett hus och påbörja verksamheten. Karma fick i uppdrag att tillsammans med juristen registrera in en NGO, eller en ideell förening, också i Nepal. Vi hade olika syn på massor av saker, till exempel den nepalesiska styrelsens sammansättning. Att det skulle vara personer både ur höga och låga kaster och i olika åldrar var inget problem men att vi ansåg det nödvändigt att det fanns både män och kvinnor i en styrelse var ett fullkomligt obegripligt förslag för våra nepalesiska och tibetanska vänner. Att det ens skulle finnas kvinnor som var intresserade av styrelsearbete ansågs uteslutet. Men det är klart att det fanns! Det är bara det att kvinnor i Nepal inte tillfrågas om de vill ha sådana uppdrag. Vi gjorde oss beredda att packa ihop och skrinlägga planerna på att arbeta vidare med projektet men det löste sig och nu hade vi, och har, tre alldeles utomordentligt dugliga och intresserade kvinnor i den nepalesiska styrelsen som gör ett fantastiskt arbete tillsammans med fem män som också är styrelseledamöter.

Var är flickorna?

Sedan rullade det på snabbt och det hus som skulle bli ett öppet hus fick bli ett permanent boende mycket snabbare än vi drömt om. För det var ju det där med att det mest var pojkar på gatorna. Vart tog flickorna vägen? Vi fick klart för oss att flickorna fångas upp av människohandlare och säljs till bordeller i Indiens storstäder och då blev det självklart att vi skulle ha ett hus för flickor i permanent boende.

Från klarhet till klarhet efter en trevande inledning

Vi hyrde ett ruckel som renoveras och redan i juni 2011 flyttade de första flickorna in. I början var det rätt rörigt. Flickor som kom och aldrig hade sovit under tak. Flickor som inte klarade av att låta bli att sniffa lim, flickor som ville ha sin frihet att vara på gatan och inte orkade med ett inrutat liv och inte orkade gå i skolan. Men också flickor som kom och fann sig väl till rätta och har stannat kvar. Flickor som det går jättebra för i skolan och som vågar drömma om en framtid med ett yrke och ett riktigt hem. Småbarnshemmet kommer till och barn boende hos anhöriga

Redan sommaren 2012 började vi hjälpa en förskollärare, Dolma, hon hade tagit hand om fem barn och givit dem gratis platser i sin förskola. Barnen bodde hemma hos sina mammor men det gick inte jättebra att knyta barnen närmare mammorna och samtidigt finnas med som pedagogisk verksamhet. Till slut bodde alla fem barnen hos Dolma och hon hade egentligen inte råd att klara detta. Vi kom i kontakt med Dolma genom Catarina, en svenska som bodde i Kathmandu för en längre period och vi tog oss an finansieringen av dessa barn också. Sedan dess har barnaskaran utökats betydligt. Vi har registrerat deras barnhem med namnet Manjushree Child Care Center. Barnen där går nu i en montessoriförskola som drivs av en buddhistisk lama. Där finns nu fyra pojkar och femton flickor. Av flickorna är det nio som har sin försörjning från organisationen Karuna Child Care i Göteborg. Under 2013 tillkom barn som bodde hos någon anhörig men där vi kunde hjälpa till med finansiering av skolgången och sjukvårdskostnader. Barn som ofta bodde hos mormor eller farmor och där vi hade beredskap att låta dem flytta in på våra hem om det skulle behövas. Vi arbetar på att successivt flytta ut barn från våra hem till anhöriga i de fall det finns anhöriga med vilja och engagemang att ta hand om sina unga släktingar. Vi följer med och hjälper till med skolavgifter, böcker, extra matkostnader och annat som familjen kan behöva för att klara av ett extra barn.

Klart barn ska bo med sina anhöriga – men vi måste hålla koll.

Helst vill vi ju det när det är möjligt men vi måste också följa upp noga för att undvika att barnen missbrukas som arbetskraft eller säljs. För en fattig familj kan det framstå som den enda möjligheten att sälja sitt barnbarn eller syskonbarn för att klara livhanken. Kanske för att betala skulder där indrivare kräver att få barnet för att inte hota familjen eller att sälja en flicka för att ha råd att låta en pojke gå i skolan. Jag har sett det mesta och vet numera att världen inte är svart eller vit, det är gråzonerna som dominerar.

Hur kommer det sig att så många barn bor på gatorna i Nepal?

Och hur många rör det sig om? En mycket osäker siffra men ändå en bedömning är att det finns upp emot 30 000 barn i Nepal som saknar hem. En del av dem bor tillsammans med hela sin familj på gatan men många tusen saknar vuxna familjemedlemmar och lever ensamma eller med syskon på gatan. Barnen på gatan missbrukar ofta lim för att döva hunger och vinternätternas köld. Många har infektioner och svårläkta sår, många går under och andra blir kriminella.

Olyckor och dödsfall – konsekvenser

Gemensam nämnare för en stor andel av barnen på gatan, likaså för våra barn på hemmen, är att de hamnade ensamma på gatan när mamma dog. När en pappa dör är det vanligare att både mamman och barnen hamnar gatan och försöker försörja sig som daglönare eller genom att tigga. Vi frågade oss varför så många unga vuxna dör i Nepal och fick reda på att många dör i olyckshändelser. Fallolyckor på landsbygden, trafikolyckor i städerna, infektionssjukdomar som är lätta att bota om man har råd med medicin och läkarvård.

Kan man arbeta preventivt?

Eftersom en vanlig dödsorsak för kvinnorna är graviditet och förlossning, beslöt vi att på lång sikt försöka minska inflödet av nya barn till livet på gatan genom att hjälpa fler kvinnor att överleva sin graviditet. Inte jättelätt i ett land som nästan helt saknar barnmorskor och där det är ca 80 % av alla förlossningar som sker i hemmet utan hjälp av sjukvårdskunniga personer. Det här allra senaste projektet startade sommaren 2013 och vi kommer säkert att ha möjlighet att utöka verksamheten i framtiden.

Gävle 23 maj 2015
Eva Holmberg Tedert

GATUBARN
I NEPAL